

„Улустар аразына тайбыңны камгалаары дээш“ делегейниң Сталинчы шаңналын америк чогаалчы Говард Фастыга тывыскан

НЬЮ-ЙОРК. Апрельдин 22-де Нью-Йоркка «Макальиничи» улустар аразына «Улустар аразына тайбыңны быжылгаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналын тайбың дээш идеялар демиселчи, шылгарангай америк чогаалчы Говард Фастыга тывыскан.

Анаа Американың мурнакчы хөй-нигитиниң талээлекчилери—профессорлар, Нью-Йорк организациаларының болгаш тайбың камгалалының комитеттериниң ажилдакчылары, хөй-нигитиниң депшилетегилер организациаларының болгаш парламент талээлекчилери чыылганнар. Чыылганнарының аразына америк-совет найыралдык национал Чыгуулар дарагы Кингсбери, АКШ-тың коммунисттик партиясының Национал комитетиниң кежигүү Элизабет Флинн, «Улустар аразына тайбыңны быжылгаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналын лауреады Поль Робсон, суралгы америк чогаалчы Майкл Голд, чогаалчы Шеридан Грехэм, «Нью-Йорк ревью» журналының редактору Джессика Смит, «Мэссис энд мейстри» журналының редактору Сэмюэл Силлен, депшилетегилер партияның Национал комитетиниң секретары Болдуин, профессор Фэйрчайлд, профессорлар улуру Луис Веймток болгаш Каттишан Шаттарның хөй-нигитиниң өскө-даа хөй-хөй ажилдакчылары тургулаан.

Делегейниң Сталинчы шаңналын лауреады Говард Фаст, доктор Уильям Дюбуа болгаш хөй-нигитиниң депшилетегилер ажилдакчызы, шаңналы Мелиш индирже көдүрүлүп үнөнгөн.

«Улустар аразына тайбыңны быжылгаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналын Говард Фастыга тыпсыр дугайында делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле Комитеттин 1953 чылдын декабрь 12-деги доктаалы Мелиш номчаан. Тайбыңны шаңналын Говард Фастыга тывыскан чорук болза, бистерге, американаарга кайгамчык улуг алдар болуп деп Мелиш чугаалаан. Бистиниң ада-чурттуларынстың бирээзинге тайбыңны шаңналын тывыскан чорук тайбың дээш, кижини төрөлгөтөн кедилер келир үези дээш демиселче бистиниң иштивистини кижини бурузун кыйгырганы ол болур.

Делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле Комитеттин даргазы академик Скобельцынның, тайбың камгалалының Совет комитетиниң, совет херээженнериниң болгаш аныктарының антифашисттик комитеттериниң, совет чогаалчылар Тихонов, Эренбург, Сурков, Фадеев, Симонов, Леонов, Полевой болгаш оон-даа өскөлөрүн Говард Фасттың адынга барган байырың телеграммаларын номчуурга олорушканын адыш часкап, изин-биле уткааннар.

Академик Д. В. Скобельцынның телеграммасында чугаалап турары болза:

Эрчим өңүк Говард Фаст! Шаңналды Москвага, бодунар кээп ап шыдавааныңарны мен болгаш Совет Эвилелинде Силерниң миллион-миллион өңүктөрүңер улуг хомудаашкын-биле дыңнап билгенер.

Бистиниң Комитетивис делегейниң янзы-бүрү чурттарының талээлекчилеринден тургустунганын билер болгай Силер. Ынчангаш Силерге тайбыңны шаңналын тывыскан чорук Силерниң Төрүн чуртуңарың улустарының мурнуна Силерниң изин патриотчу болуп турарыңарың эвес, харын делегейниң өскө-даа чурттарының улустарының мурнуна Силерниң шылгарангай ачы-хаыялаары чүүлдүгүзүңүп көргөни ол болур.

Силерге шаңналды тывыспышаан, улуг америк улуска бистиниң найыралдык сеткил-сагыжывыстың илередерин база күзүңүз ийик бис. Бистиниң улустарывыста кандыг-даа маргалдаалы айтырылгар чок болгаш туруп-даа шыдавас,—бистер тайбың болгаш дугуржулгалыг чурттап болур бис.

Быжыг тайбыңны болгаш улустар аразына найыралдыг кады ажилдакчылары хандырар дээш могаг чокка ажилдап турар Силерге тодаргай билдингир кижилерниң аттары улустарының сагыш-сеткилинге кезээде арттар.

Кадык чаагай чурттаарыңарын болгаш Силерниң чаагай ажил-чорууларга чедиишкиннериң болууларың Силерге күзүңүз.

Профессор Дмитрий Скобельцын, Делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле Комитеттин даргазы.

Доктор Дюбуага өскө берген. Чаа дайынның човулан-хилнчезинден кижини төрөлгөтөн камгалаар тылээде, тайбың дээш демиселге бүгү делегейниң улустарының сагыш-сеткилин болгаш күженишкиннерин сырый кат-

тыштырары кижини төрөлгөтөнчү бүгү төөгүзүңүз дугуржууда кажангызындан-даа артык амдыралчы чугула апарган деп ол чугаалаан. Ол болза, чүгле дайынның таварыштырары човулан-хилнчестерден улус, тарны чайладырыңа эвес, харын кижини төрөлгөтөнчү ам-даа билеп көрбөзүн иңдыг дайынның айымын чайладырыңа база эргежок чугула.

Тайбыңны шаңналын Говард Фастыга делегейниң жюри шак мындагы үеде тывыскан-дыр деп Дюбуа үргүлчүлөп чугаалаан. Делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле Комитеттин шаңналды Говард Фастыга шупт бодунга Москвага, Кремльге тысырып күзүңүз, ыңчалдаа күрүне депарламентизм Говард Фастыга Совет Эвилелинде баарының паспортун бербөзүн.

Ынчангаш делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле Комитеттин даргазы академик Скобельцын Комитеттин мурнуна «Улустар аразына тайбыңны быжылгаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналын лауреадының дипломун болгаш алдык медалын Говард Фастыга тыпсып бээр-биле мени талээлеткен.

Говард Фасттың амдыралының болгаш чогаалдык ажилының дугайың доктор Дюбуа чугаалаан. Америк улустуң дээш идеялары дээш, улустар аразына тайбың дээш Фаст демисежиң келген болгаш могаг чокка демисежиң турар. Фаст болза, 1949 чылда Нью-Йоркка тайбың камгалалының конгрессиниң кол организациаларының бирээни. Фаст болза, тайбың камгалалчыларының Парижге болган делегей конгрессиниң киржикизи. Говард Фаст ол могаг чок ажил-чорудулганы дээш АКШ-жа истедиң-сурдурушкунга таваржып турган. Чазак чалчазы болурундан ойталааны дээш кара-бажындап турган. Оон даштыкыже үнер паспортун хунаап алган. Ону хөй-нигитиниң индиринден ойландырып орадажып турганнар. Каттышкан Шаттарга Фасттың чогаалдарын үндүреринден ойталааннар. Ол испет-сурдурушкунуң түнөөлөрү оң кадымыга багай байдалды таварыштырган. Ынчалза-даа ол бүгү Говард Фастты чайгыдырып шыдаваан. Говард Фаст АКШ-та хамаатты эргелерин үрөп турар чорукту буруу шаап, атомнуг болгаш водородтук чепсекке удур демисежиң кирген.

Делегейниң Сталинчы шаңналының лауреадының адына Америкада Говард Фасттан артык төлөптүг хире кижини чок.

Доктор Дюбуа ол өстөрүнүн соонда олорушканын димиттиң адыш часкап турда, «Улустар аразына тайбыңны быжылгаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналын лауреадының дипломун болгаш алдык медалын Говард Фастыга тывыскан. Поль Робсон чыгылганнарын мурнуңдан лауреатка изиг байыр чедирген.

Делегейниң Сталинчы шаңналының лауреады Говард Фаст бодунуң харын чугаазына «Улустар аразына тайбыңны быжылгаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналын анаа тывысканында сеткил-сагыжыңың ханызында өөрүп четиргенниң илеретпешпаан, бүгү делегейге чаа дайынның айымына удур быжыг тайбың дээш демиселди кажангызындан-даа артык күштөлдүрүп мурдуңарың эргежок чугулазың айтып чугаалаан.

«Бистер тайбың дээш демисежиң бис, тайбың дээш демиселге үдүлүп алыр бис, чүге дээрге, тайбыңны чедип алгаш, кижини төрөлгөтөнчү кажан-бир шагда бүгү-ле күзеп чоразан чүүлдүрүн чедип алганымыс ол болур.

Ол анаа-ла күзүңүз эвес-тир. Мында Америкада дайынны бодап, дайынны белеткеп, кижини төрөлгөтөнчү кризистин байдалыга тудар дээш куштерин-даа харамнапмай турар дерзин бодалдыг кижилер барын билер мен. Ынчаарга ол дерзин бодалдыг кижилер бүгү кижини төрөлгөтөнчү амдыралын болгаш идеяларын херекке албайн турар. Ынчангаш чүгле өскө чурттуң улустары эвес, харын мээң чуртумуңуң улусу база олорго: «Чок! Бис дайынны күзүңүз бис! Бис тайбыңга чурттаар бис!» деп дагың-дагың медеглей турарлар.

Бистиниң үеис мындагы-дыр, ыңчангаш, тайбыңның бо шаңналын маана, Америкага тывыскан чорук онза ужуру-уткалыг. Ол шаңнал бистерге, американаарга тайбың дээш кыйгырып болур. Бис ол кыйгырыгыңуң үзүлүп алыр ужурулук бис, чүге дээрге, бистиниң чуртувуста тайбыңга ынак-шыдыг миллион-миллион американаар атомнуг милитаристерден артык улуг деңизиниң көргүзөр ужурулук бис...

Америк улус бүгү чер бөмбүрээниң улустары-биле кады тайбың дээш, дайынга удур демисежиң деп санап турар мен» деп Говард Фаст чугаалаан.

Кызылдын бүдүрүлгелери майнын бүдүүзүндө

ЧОННУҢ ЧААГАЙ ЧОРУУНГА

Кызылдын алгы заводунуң коллективниң чонун материалдык болгаш культурулук амдыралының улам ыңай чечектелишкини дээш база май бирге алдар кылдыр куш-ажылдык чаагай түнөөлөрдүн чедип ап турар. Чонун калбак херегелерине бараан бүдүрүп үндүрериниң квартал планындан ажыр 96500 рубльдиң продукцияны үндүргөн азы күрүңеге 157 муң рубльдиң арыг орунгазын кирген. Куш-ажылдык бүдүрүчүлүү 4,9 хуу бедилеп, 1953 чылдың бирги кварталында деңизерге 1954 чылдың бирги кварталында продукцияны бот-үнезин 40 муң кире рубльге чингедирин чедип алган.

Коллективтин бүгү ажилчыларының 75,6 хууу квартал планын 120—200 хуу күзүсеткен. Оларның иштинде суралгы мурнакчылары штер Скобельцын—204 хуу, Лаа-Хуурак—162 хуу, Мовлиханова—191 хуу, Сундуй—157 хуу, Белостокова—168,5 хуу күзүсеткелээ.

КУШ-АЖЫЛЧЫ ЧЕДИШКИННЕР

Кызылдын Раскова аттыг дааранылга комбинатының ажилчыны, албан-хаакчылары аш-чем болгаш үлөтүрүп бараанынын үүрмөктөп садар өрткөтеринге чаа чингелде дугайында партияның болгаш чазактык чоруткан хемчеглеринге холбаштыр алган хүлээлгенин чедиишкиниң боттандырып турар.

Куш-ажылдык эки организастап, социалисттик чарыштын мурнакчылары дуржулганын калбаа-биле непередип тургаш, чылдын бирги кварталынын нити продукция планын 131,8 хуу күзүсеткен, а бараанын продукция бүдүрер планындан 20500 рубльдиң бараанын ажыр кылдырган. Чүгле март айың бүдүрүлгө планындан безин 70700 рубльдиң бараанын ажыр кылып үндүргөн. Апрельдин баштайгы 20 хонунуң бүдүрүлгө планындан ажыр элөөн хөй херегелер бараанын бүдүргөн.

Массалыг дааранылга цехиниң мастери эш Пыжова ай планын 158 хуу, херээженнериниң даштыкы хевин даараар цехтин мастери эш Бруткова—169 хуу, палыга даараар цехтин мастери эш Семенова—156 хуу күзүседип, Май бирге куш-ажыл-

ЧОНГА ХӨЙ-ХӨЙ ИДИКТЕР

Кызылдын сапог даараар мастерскаяның коллективни Май бирини бүдүрүлгениң бедик көргүзүлгөри-биле демдегээр дээш куш-ажылдык чаа-чаа чедиишкиннерлиг болуп турар. Сапогулар социалисттик чарышты калбактан, бүдүрүлгөдү куш-ажылдык чурумун экижиктеп болгаш мурнакчыларын дуржулгазын шингээдиң ап турар. Чүд дие бүдүрүлгени суралгы стахановчу эу эш Павел Вороникотун эгелечини саналды чөп ажылгап, оон мурнакчы дуржулганын калбактан-биле бүдүрүлгө квартал планын ажыр күзүсеткен. Тодаргайлаары, нити продукция бүдүрери—квартал планындан 52950 рубль ашкан, а барааны тала-биле планын 118,7 хуу күзүсеткен. Ол ышкаш куш-ажылдык бүдүрүчүлүүн 3,4 хуу бедиктен болгаш продукцияны бот-үнезинге 4 хуу чингелдени чедип алган. Ынчаарга, апрельдин чүгле баштайгы 20 хонунда безин бүдүрүлгенин нити планындан 64 муң рубльди ажыр күзүсеткен.

ПОЛИГРАФЧИЛАРДА

Коммунисттик партияның болгаш Совет чазактык үндүргөн иштинде улам-на куш-ажылчы соруң кирген областың культура эргелелин Типографизмның коллективни Май бирге биче эвес чедиишкиннерлиг ужуражып турар. 1954 чылдын бирги кварталында пландан ажыр 166 муң рубльди, оон иштинде бүдүрүлгенин бараанын продукцияның планындан 150500 рубльди ажыр кылып үндүргөн.

1953 чылдын бирги кварталында деңизерге бо чылдың баштайгы кварталында куш-ажылдык бүдүрүчүлүү 18,6 хуу бедизип, продукцияны бот-үнези 14,8 хуу чингээ.

Апрельдин баштайгы 20 хонунда бүдүрүлгө нити продукция талазы-биле планындан 26600 рубльди, а бараанын продукцияны пландан ажыр 47500 рубльди кылып үндүргөн. Продукцияның шынарын экижидер, оон бот-үнезин чингедир болгаш мурнакчы дуржулганы улам калбактарыңа боттут хемчеглер алдынап турар.

Чаш малды менди өстүрүп турар

Колхозтун нити иштилештирген малын өстүрер дээш, Улуг-Хем районуң Ленин аттыг көдээ ажил-агы артелини малчылары чаа төртүңгөн чаш малды чидирг чокка камгалап алыры-биле күженишкиниң ажилдап турарлар.

Колхозтун нити малындан 306 кой, 139 өшкү, 9 бе, 75 инек оодлаан, чаш төлү менди өзүп турар. Колхозтун хойжулары коммунист Көк-кыс төрөөн 102 койдан 102, Х. Дыкпал 132 койдан 132 хураганын, Т. Шагдыр 150 өшкүдөн 153 анайны менди доруктуруп турар.

Колхозта уруглар яслин

Чөөн-Хемчик районуң «Коммунизмче орук» колхоз эртек чылын ясли туудун доозуп, ажилдага кирген, көдээ ажил-агы кампалаларының үезинде колхозчу ажил-ишчи херээженнерин уругларын үргүлчү

тургузуп келген. Ясли часкы хову ажилы эгелээр билек ажиттыңган, ам ында колхозчуларның 80 уруглары хаара туттунган.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Тудугда терээженнер звеносу

Өвүр районуң «Коммунизмче орук» колхозтун тудуг бригадалында 7 кижини составтыг чүдүк чонуп белеткээр херээженнерин звеносу ажилдап турар.

Звено ам 7 чуртталга бакыңнары-

ның ыянын чонуп белеткээр. Чонукчулар Омчат, Кертик, Колуян, Ажы хуиде 7—8 чүдүктарын чонуп, звенонун мурнакчылары болуп турарлар.

Д. ШАГДЫР.

Колхозтун малы чазакларда

Барың-Хемчик районуң «Ленин оруу» көдээ ажил-агы артелини нити малы бо кыжын хур кыш ашкан. Колхозтун 2500 ажыг малы эки өштүт, суглук чазакларда барган. Артелиңдиң малы кидин не оодлап турар. Ам 480 ажыг малды төрөөн чаш төлү менди доруктуруп турар. Кадарчылар чаш малды чидирг чокка камгалап алыр дээш социалисттик чарыш-биле ажилдап турар. Седен 22 инекти бызаазын, Отчий-оол 10 бенин кулундарын, Донсан 80 хойдан 83 хураганын камгалап алганнар.

Х. БОРАНАЙ.

Улустуң аас-кежини дээш

Ажилчылар, колхозчулар, интеллигенттер, Совет Армияның дайынчылары, бистини күчүдү социалисттик Төрүн чуртувустун бүгү ажилчы чоннары СЭКП ТК-ның Майнын бирге Кыйгырыгыңарын улуг көдүрүлүшкүн-биле уткааннар. Партияның кыйгырыгы совет кижини бурузун чүрээнге изиг үнөлээшкини тыпкан:

— Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Коммунисттик партияны болгаш Совет чазакты долгандыр улам сырый каттыжаалчар, бистиниң чуртувуска коммунисттик нитиледип тургузарымың улуг херээнге бистин бүгү күштериниң болгаш чогаалдык энергиявысты мобилизастаалыңар!

Партияның, чазактың болгаш улустуң бузулбас каттыжышкыны делгерезин!

Совет кижини бодунуң даартагы хуучуңе бүзүрелдиг көрүп турар. Оң аас-кежин дээш, социалисттик Төрүн чурттуң чечектелишкини дээш демиселге Коммунисттик партия бодунуң бүгү күштерин берип турарын ол билер.

Партияның болгаш чазактың бүгү ажил-чорудулганы ажилчы чоннарының үндөзүн эрге-ажыктарыңа чыгырткан. Бүгү нитиледип бүдүрүлгениң соксаал чок өздүдөзүн чедип алдышаан, партия биле чазак совет улустуң чаагай байдалының чайгылыш чок бедиишкинин хандырып турар.

Совет күрүңениң национал орулга, ам чыл келген тудум көүдөп турар. 1949 чылдан эгелээш 1953 чылга чедир үениң дургузунда ССРЭ-ниң национал орулгазы 62 хуу көүдөзүн болгаш 1953 чылда дайын мурнуңагы деңиздер 2 ажыг катап ашкан. Ажилчыларың, албан-хаакчылар-

ның болгаш тараачынының орулгалары өзүп турар. Чүгле эртек чылдың дургузунда безин оларның орулгаларының нити түвү 1952 чылдың декабрь деңизерге 13 ажыг хуу өскөн. Колхозтарың болгаш колхозчуларның көдээ ажил-агы продукцияларын бүдүрерин улугтарыңа чыгыш материалдыг сонугургалың күштөлдүрүңүз талазы-биле партияның болгаш чазактың алган хемчеглерин боттандырганың түнөөлөдө оларның орулгалары 1953 чылда 13 ажыг миллиард рубльге өскөн.

Улустуң материалдыг болгаш культурулук чаагай байдалының өздүдөзүнүн тодаргай херечидели болза, ам ССРЭ-ниң Дээди Советиниң көрүп турары 1954 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджетиниң төлөвилели болуп. Бюджеттиң акша-херегели, ринти хөй кезини үлөтүрүп, көдээ ажил-агының, транспортту, садыгны хөгжүдөрүңе, ажилчы чоннарың материалдыг болгаш угаан-болал херегелдерин эң эки хандыраарыңе уландырып турар.

Партия биле чазак улус херегелерин бараанынага өрткөтер чингедириниң политиказын чайгылыш чокка боттандырып турар. Дайын сөөлүндөгү чылдарың дургузунда үүрмөктөп салдылаар өрткөтерин биске 7 удаа чингеткен. Амгы үеде совет чурттуң чону барааныны 1947 чылдың өрткөтеринден 2,3 катап куду өрткөтер-биле садың ап турар.

Үлөтүрү болгаш аш-чем бараанынага чонуну улам-на өзүп турар негелдеси—совет улустуң материалдыг хандырылганының өздүдөзүн, улус херегелериниң өздүдөзүн, оон структураның өскөрүлгениң болгаш экижениниң чайынаачык

көргүзүү болур. Эртек чылын чоңа эйти, сүттү, саржагын, чигирин, кат-химистерин дайын мурнуңдагы, 1940 чылдың декабрь деңизерге 2—2,5 катап хөйүн, торгу болгаш дүк бүдүштүг өстөрүн—5,3 катап хөйүн, хепти—2,1 катап, чадаг тергелерин—6 катап хөйүн саткан.

Улустуң чаагай чорунуң дугайында сагыш салышаан, партия биле чазак — социалисттик индустрияның күчүлү өздүдөзүнүн суурунга эң чоокку ийи—үш чылдың иштинде улус херегелериниң бараанынага бистиниң чонунуң өзүп турар негелдерин чечирин-биле хандырар база чинк болгаш аш-чем үлөтүрүп чигет-биле чечирин-биле хандырар деп амгы үеңиң байдалдарында бүгү улустуң эң амдыралчы сорулгазын көдүрүп үндүргөн. СЭКП ТК-ның сентябрь болгаш февраль-март Пленумнарының шийтерилеринде көдээ ажил-агының бүгү адырларын улуу-биле көдүрериниң делгеретей программазы бердинген.

Кадык кижиниң бүгү таладыг таарымчалыг хөгжүдөзүңе негетиниң турар чеменилгениң эртем өзүңүңа үндөзүлгениң норма-чиккетерин барымдалаан, чеменилге продуктуларының херегелериниң шак иңдыг деңизин чедип алыр деп сорулга кижини төрөлгөтөнчү төөгүңүңде бир-ле дугаарында тургустунган.

Бүгү улус ажил-агының соксаал чок өздүдөзүн болгаш улам ыңайгы көдүрүлүшкүнүң үндөзүнүнүн үндөзүн, чурттуң камгалаары артамынын иделгелин чыныгы килер болур аар үлөтүрүп буруңга могаг чокка шимчетишаан, партия биле чазак улус херегелериниң чүүлдөрүн бүдүрүп турар үлөтүр хөгжүдөзүнүн темптерин дүргөдөдир дээш бүгү-ле күженишкиннерин са-

лып турар. Эртек чылын ССРЭ-ге чинк болгаш аш-чем үлөтүрүңүңүң үш чус хире бүдүрүлгелерин ажилдап кирген. Бо чылын улус херегелериниң бараанын бүдүрүп үндүрүп бүдүрүлгелерин тудурыңа болгаш калбактарыңа күрүңениң акша-херегелериниң 1953 чылдың декабрь деңизерге 84 хуу хөйүн салып турар. Хөгжүдөзүн шак иңдыг шапкан темптерин бистиниң чинк болгаш аш-чем үлөтүрүвүс кажан-даа бил-бөй чоразан.

—Калбак херегелериниң бараанын бүдүрүп турар үлөтүрүңүңүң ажилдакчылары! Эки болгаш чараш өстөрүн, эки болгаш каас хепти, быжыг болгаш шевергин идикитерин, бедик шынарың өскө-даа бараанын хөй-биле бүдүрүңүңүң! Калбак херегелериниң бараанын бүдүрүлгениң күштүг көдүрүлүшкүнү хандыраалыңар!

Аш-чем бараанын үлөтүрүңүңүң ажилдакчылары! Аш-чем бараанын бүдүрүлгениң бүгү хемчег-биле калбактарың, оларның шынарын могаг чокка экижидер! Бистиниң чуртувустуң чоңуңа эйт, балык продуктуларың, саржагын, чигирин болгаш аш-чеминиң өскө-даа бараанын хөй-биле берээңер!

Ажилчы чоннарың өзүп турар херегелериниң хандыраарыңа кайгамчык улуг рольду совет садыг ойналмап ужурулук, 2—3 чыл болган соонда хоорай болгаш көдээ район бурузунге бүгү-ле эргежок чугула бараанын садың ап болуруңуң сорулгазы салдыңан, 1954 чылда күрүне болгаш кооператив садың дамчыштыр чонга барааныны 1940 чылдың декабрь деңизерге, ийи ажыг катап хөйүн садар. Бараан сарылганың талазы-биле, база улус херегелериниң бараанын бүдүрериниң талазы-биле бешки беш чыл даяны дөрт чыллар иштинде күзүстүңөр.

— Күрүне болгаш кооператив садымың ажилдакчылары! Хоорайга

болгаш көдээге совет садыгны бүгү хемчег-биле калбактыңар, магазинериниң болгаш хөй нити чеменилгениң бүдүрүлгелериниң четкизи калбактарың! Чонун негелде херегелерин өөренип көрүңөр, ажилчы чоннарың эргежок чугула бараанынага херегелерин бүрүн хандыраарын чедип алыңар! Совет садыгның культуразын бедидери дээш демисежиңер!

Партияның болгаш чазактың онз сагыш салышыңың чүүлү болза, ажилчы чоннарга чуртталга бакыңнарың, школаларың, эмселдериниң, уруглар садтарың, яслилерин болгаш социал-культураның болгаш амдырал-чуртталганың өскө-даа албан черлериниң болгаш бүдүрүлгелерин тудушкуну болуп турар. 1954 чылда бюджет төлөвилелиниң талазы-биле чуртталга бакыңнарының тудушкунуңа эртек чылдың декабрь деңизерге—25,5 миллиард хөй рубльди берип турар. Ол кайгамчык хөй акша-херегелериниң шың ажылгап, чуртталга бакыңнарың, школаларың, эмселдериниң, бичини уругларның болгаш культураның албан черлерин дүргөтүрүп турар.

Совет тургузуг эң калбак улус массаларың эртемче, культураже көстүп көрбөзүн күзөл-чүткүлүң хайныктырып үндүргөн. Дээди болгаш ортумак эртем ап турар кижилериниң саны бистиниң чуртувуста чыл келген тудум өзүп турар. ССРЭ-де өлгөдөгү янзы-бүрү хевирлеринде 57 миллион ажыг кижини хаара туттуңан.

Социализмден коммунизмче шийлишкин ажилчы чоннарың улам ыңай

ССРЭ-нің Даштыкы Херектер Министерствозунда

ССРЭ-нің Даштыкы Херектер Министрия Бирги Оралакчы А. А. Громыко апрель 23-те Австралияның ССРЭ-де Херектеринге Түр Бүзүртерген дээрги Б. К. Хиллди күлээп алгаш, анаа Совет Чазактын мооң адаанда уткадыг нотадын күлээдин берген:

«Совет Социалистик Республикаларның Эвилелиниң Чазаа Австралияның Чазанга мооң адаанда меделди кылырын эргежок чугула деп санап тур.

Бо чылдык апрель 3-те ССРЭ-нің Австралияда Элчин чериниң үшкү секретары элчин черинде консул болгаш ажал-агый хүлээлгелерин күүседип турар В. М. Петров Канберрадан Сиднейге албан ужурунда чорукташ, элчин черинге ээл келбейн барган.

Петровту дилеп тывар дугайында хемчег алыры-биле Австралияның Даштыкы Херектер Министерствозунга Элчин чери апрель 7-де дилег килрген. Элчин чериниң каш удаа сагындырылары турбуже Министерство элчин чериниң айтканына барык неделя дургузунда харыылап бербээн.

Петровтуң чаде бергени-биле хол-баштыр чорукташ хынамчалыг ревизиядан илерээни болза, Петров олук кажар арга-биле курунениң хей түнүг ажал-хөргөзүниң бодунга ажыл-лаш, кем-бурууду херекти шак ычар үлгеткен. Кемниг херекти үлгеткен Петровту тудар болгаш ону Элчин черинге дужаап бээр талазы-биле хемчег алыр дугайында Элчин чериниң аас-биле, а ооң дараазында, апрель 21-де помага бадтыкаан негелдзин Австралияның Чазаа амдыга чедир хандырып бербээн.

Ол-ла уеде австрали эрге-чагыргалар Австралияда Совет Элчин черинге удуур хол-мегенин калбак компаниязын чорудуп эгелзэн болгаш Петровту политиктиг эмигрант деп чарлап алганнар, олар совет-австрали харылзаалары баксырадырынга сонургалдыг кижилериниң даалгазы-биле чугаажок тудуп бижээн меге документилерге дайып алгаш, ону Петров дамчыдып берген дээр янылыг шындыарын орадажып турарлар.

Оон туржук австрали эрге-чагыргалар ССРЭ-биле харылзааларында улам ышай чидиглендирериче болгаш Совет Эвилелиниң Австралияда дипломаттыг төлээ чериниң таарымчалыг ажылдарына шындыжар аргажок байдалды тургузарынча угланган элээн базымнары кылганнар.

Чижээ, австрали эрге-чагыргалар Петровтуң Совет Эвилелиниң чынып чорууну күзээн кадайын оорлап алдыр чорукту организациястарының базымнары база кылганнар. Херек болза, Е. А. Петрованиң үнүп чоруктарының муруну чарында австрали солуннарга, ылангыя «Сандэй телеграф» солунга Петрованы Австралияга күш-биле тудуп артырар дээш австрали эрге-чагыргаларының ал чорудул турар хемчеглерин тодаргай көргүзүп турар дынадыгның парламынарына чеккен.

Совет Эвилелиниң Элчини Н. И. Генералов апрель 19-та даштыкы херектер министрлиниң хүлээлгезин күүседип турар Макбрайга чораш, австрали парламаның ол дынадын барымдаа кылдыр алгаш, Петрованиң айтканын үнеринге шалтык ужураштырынын орадажып турар кыдыр-даа орадажышкынынын чайладарының талазы-биле чогуур хемчеглерин аларын негээн. Оон-биле кады бир эвес Петрованиң Австралиадан хостуг үнүп чоруурунга шалтык болур хире бандыгда да хемчег алыр болза, шак ында чорукту Совет Чазак Совет Элчин чериниң ажылдакчызын күш-биле тутканы ол деп көөр болгаш ооң бүгү харымсалгазы Австралияның чазаның кырынга салдынар алаар дээрин элчин меделгээн.

Ындыг турбуже, апрельдин 10-да кежээ Австралиадан чорууру-биле Сиднейде аэродромга Е. А. Петрова, элчин чериниң ийги секретары Ф. В. Кислицын болгаш дипломаттыг чарыгалалар Ф. Н. Жарков, В. В. Карпинский олар айтканының кыры турда австрали полицияның аэродромга турган төлээлекчилери-биле шуут харылзаалыг ажылдап турган бөлүк кижилер Петрованы күш-биле тудуп алыр болгаш ооң самолётка оуурунга шалтыктын орадажык коннар. Ынчаарга оларның чамдыктары австрали эрге-чагыргаларының дорт леткимчези-биле үстүнде айткан совет хамаатыларын үдээр-биле аэродромга келген Элчин чериниң бирга секретары А. Г. Вислых, ооң кадайы Р. В. Вислых, совет хамаатызы Н. И. Антонова оларның кырычы шурап турганнар, а ол ычакш Кислицынга болгаш совет дипломаттыг чарыгалаларга удуур күш хереклеп турганнар. Ол тушта анаа турган австрали полиция совет дипломаттарга ол ужур-дүрүм чок чорукташ эргежок чугула камгалалды күтпөргө эвес, а харын полициянык бирээзи бирги секретары Вислыхты боду каккан.

Петрованы оорлап алыр дээр орада кылычын Сидвейге бүтпейн барган болгаш самолёт австрали порт Д-рвинче ужуп чорукташ австрали полиция Петрованы тудуп алыр сорулга-биле ол портка күчүлгелди хемчеглерин боду ап чоруда берген. Самолёттуң Дарвинге хонуп турарының үезинде Австралияның сонгу девискээриниң администраторунун сыйлакчызы Р. Лейдин дээр австрали полицияның отряды-биле ол аэродромга чедип келген. Самолёт черг хонуп алганда Петрова, Кислицын болгаш ийи совет дипломаттыг чарыгалалары самолёттан үнүкөр деп негээн болгаш ол дораанна полицияжилер оларны долгандыр хүрээлеп алган, а Петрованы тудуп алгаш, полиция машиназынга олукташ, аэродромдан алгаш чоруй барган. Мында адаан Лейдинниң удурутулазы-биле Петрованы тудуп алырны орадажып турган австрали полицияжилер Элчин чериниң ийги секретары Кислицынга удуур күчүлгелди ажылдап турган болгаш совет дипломаттыг чарыгалалары күш-биле үжөп чыдып турган.

Австралияның премьер-министри дээрги Мензистик болгаш Австрали Чазактын эске-даа тускай төлээлекчилериниң ниятиге ажы-биле кылган элээн каш меделелдеринден ап көөргө, Петрованы күш-биле тудуп алырын шиттирлеп алган, Австрали Чазак Петрованы оорлап алырының планын баш бурунгаар ажылдап кылган болуп турар. Чижээ, Рейтер агентлигиниң Канберрада корреспондентизиниң меделзеп турары-биле алырга, бодунуң апрель 20-де кылган меделгелерин дээрги Мензистик айтканы болза: «Бистин даштыкы херектер министрствозунуң, бистин айымт чок чоруувустуң албанының болгаш база ол штаттын айымт чок чоруунуң албанының төлээлекчилери Маскот (Сидней) аэродромунга барган турар кылдыр херекти бистер шак ычарга организациястаан бис... Даштыкы херектер министрлиниң хүлээлгезин күүседип турар юстиция министри болгаш мен бодум дээрги Петрованың чоруурунуну мурунда болгаш соонда-даа байдалды дыка хынамчалыг-биле көөрү алган турган бис...» Дээрги Мензистик меделгелеринден алгаш көөргө, совет элчин чериниң ажылдакчылары болгаш совет дипломаттыг чарыгалаларының оуурун чоран самолётунга Петрованы Австралияга артып калырыны көгүдүп сургаар сорулга-биле айымт чок чоруктуң албанының тускай агентини олукташ турган. «Бистин баш бурунгаар алган хемчеглериниң эсугаар бир агентини олукташ алгаш бар чоран самолёттуң командири-биле кады ужудуушкун үезинде харылзааны тудуп чоруур дугайында айымт чок

чоруктуң албанының удурукчузуна айтканының дораан берген мен, база дээрги Петровадан ол Австралияга артып калырын күзеп турар бе дээрин ылавылап тодаргайлаарын дилээн мен»—деп дээрги Мензис меделгээн.

Рейтер агентлигиниң корреспондентизиниң Сиднейден дамчытканы дээрги Мензистик апрель 19-тагы меделгелеринден алгаш көөргө, Петрова Австралияга артып калырын болай турар деп чүве Австралияның чазанга билдингир турган. Дээрги Мензис ол меделгелеринге «Петрова бодунуң хууда күзели-биле эвес чорукташ дээр дугайында кандыг-даа барымдаалар чок» деп чугаалаан. Ону өөренин көргөш, Австрали Чазак Петрованы Дарвинге күш-биле тудуп алырын боттадырар дээш немелде хемчеглерин ап чорукташ. «Бистин баш бурунгаар көргөнивиңтиң ачызы-биле бистин айымт чок чоруувустун организарының төлээлекчилери самолётту уткуп алыры-биле Дарвинге мурун четкилей берген турганнар» деп дээрги Мензис апрель 20-де меделгээн. Сонгу девискээриниң администраторунун орадакчызы Лейдин болгаш айымт чок чоруктуң албан черлери чазактын айтканының күүсеткен деп меделгээн. Австралияның премьер-министри апрель 20-де бодунуң меделгелеринге «кажан олар Дарвинге самолёттан дужуп турар үеде ийи чарыгалалардан дээрги Петрованы дүрген алырлап тускайлаары планынч кезээ болуп турган» деп шыйып меделгээн.

Кемниг херектээн Петровту дескиндир Австрали Чазактын өөскүдүп турары өнүкчү-чөгүзүлгү шугаазыны, пар, Австралида совет элчин чериниң ажылдакчызы Петрованы австрали эрге-чагыргаларының оорлап апарган чоруу, совет дипломаттарга болгаш совет дипломаттыг чарыгалаларга удуур калдааны, а ол ычакш дипломаттыг чарыгалалары австрали полицияның күш хереклеп тургаш үжөп чыдып турган чоруу болза, улустар аразының эргезиниң ниити чүдүлдү деп көрдүргөн норма хемчеглелерин каржызы-биле үрөп турары ол болур болгаш күрүмелер аразында таарымчалыг дипломаттыг харылзаалар бар туруп турар үеде канчал-даа таарымшас херек болур. Оон-биле холбаштыр үстүнде айткан ужур-дүрүм чок чоруктарга удуур ССРЭ-нің Чазаа шиттирлеп удуруланышкынын меделгелерин, оң харымсалгазы Австрали Чазак долузу-биле хүлээр ужурулуг деп санап тур.

Кемниг херектээн Петровту Совет Чазакка доп-дораан шилдиктиң бээрин, Элчин чериниң ажылдакчызы туттуруп алгаш барган Петрованы эгидип бээрин Совет Чазак австрали эрге-чагыргалардан мурунку хевээр негеп турар болгаш күчүлгелди үстүнде айткан актыларын үлгеткен дугайында буруулуг кижилерини шынгыг хемчег алырын негеп тур.

Улустар аразының харылзажып хүндүлгелериниң тоң чугула негелдериниң дүүшөлүн турар Австрали Чазактын бо чоруктары Совет Элчин чериниң чогуур дипломаттыг ажыл чорудулгазынга чүгле таарымчак чок байдалды тургузуп турар эвес, а харын Элчин чериниң ажылдакчыларынын амы-хууда айымт чок чоруунга айымтды тургузуп турар деп Совет Чазак көрүп турар.

Тургузунган байдалды көргөш Совет Чазак ССРЭ-нің Австралида Элчинин болгаш Совет Элчин чериниң бүгү ажылдакчылары доп-дораан кыйгыртыр деп шиттирлеэн. Мындай байдал турар турда Австралияның Элчин чериниң ажылдакчыларының Москвага моон сонгаар тургусулааш, оон-биле кызыгаарлыгынган.

Мынчангаш бо сумуга бижи херектериниң ажылында дарый дүргизер, бижикке өөрэнче чогуур назылыч конуу анаа бурун-биле хаара тудар талазы-биле суму Совети, парторганизация дарый хемчег алза чогуур.

Австралияның ССРЭ-де Херектеринге Бузүретиң төлээзи бо айтканын нотаны бодунуң чазанга доп-дораан дамчыдып бээрин меделгээн.

Мурнакчы көдээ Советтер

Каа-Хем районун чамдык көдээ Советтериниң организация-массалыг ажылдары сөөлгү үеде элээн экижиңип турар.

Ильинканың көдээ Совети (даргазы эш Берестов) мурнакчы Советтериниң бирээни. Мурункузунга бо-дарага, ажылчы чонун килрген билдириниң өй-шаанда шиттирлеп, харылап турар апарган. Улус ажыл-агыйында бюджетке кирер бүгү орулгалары күүсеткен.

Улус өөредилгезиниң ажылыны кичээниң салган. 1954—55 өөредилге чылында школаларга отуулар ыш бүрүн белеткетинген. Адал-дериниң хуралын 7 удаа кылып, школының өөредилге-кижиңилгелиг ажылын экижидеринге дузалап турар. Школа селтелгезинге херектээр тууйбу, чүгэй болгаш эске-даа чүүлдерин үлөттүр комбинаында чагып кылдыртып берген.

Көдээ Советтин, магазин бирги кварталда бярээн саарылгазының планын 102 хуу, садып алыр белеткелдериниң планын 150 хуу күүсеткен.

«Тилелге» колхоз чакы тарылга, г хынамчалыг белеткел-биле кирген. Чакы хову ажылында МТС-тиң трактор бригадазы 6 трактор-биле ажылдап турар, мында ажылды болгаш трактористерниң хандырылганын эки тургускан.

Колхоз бирги кварталда күрүнге сүт дужаалдазын 110 хуу, алгы-кешти 101 хуу, өлүктү 107 хуу дужаган.

Шынаа көдээ Совети (даргазы эш Сактагай) салдырган сорулгалары күүсөдиринче бүгү күштү салып турар. Төре-Халче үлөттүр болгаш аш-чөм бараанынын чогуур үезинде өөртүп, школа, эмелге черлерин хандырып турар. Ында көдээ майгы баран саарылгазының планын февральда 109, мартта 183 хуу күүсеткен.

Чаа өөредилге чылынга уткуштур школага 1200 кубометр отуулар ышты белеткээн. «Большевик» колхоз келир өөредилге чылынга чаа чеди чыл школаның тудуун кылып эгелзэн. Оон-биле кады столовая, интернат, башкылар бажынары, хаб бижылар чер, сунар-бажык тудууларын кылар сорулга салдыган.

Көдээ Советтериниң ажылында чамдык экижиңилгелер болза, социалистик чарыкша алдынган хүлээлгелерин күүсөдир дээш демисежил турарында болуп турар.

М. ДОРЖУ.

Чаш малды бүрүн ап турар

Ниятиниң мал ажылын хөгжүдериңге чугула чүдү болза, малдын чаш төлүн меңди өстүрери дээш демисел болур. Чаа-Хөл районунуң Малотов аттыг колхозунуң шээр малы кидин-не оодлап турар. Хойжудар малдын чаш төлүн меңди камгалап алырыны кичээниңиң улгатырган.

Колхозтун хойжузу эш Комбуи-оол 160 төрөөн хойнуң 160 хураганын, эш Нүргүл 99 өшкүнү 107 анайын, эш Бадын 120 хойдан тургунгөн бүгү хураганын, эш Дуваш-оол 95 хураганын меңди доруктуруп турар.

С. САНДАК.

Ынчаар удуртуп болбас

Тес-Хем районунуң Кызыл-Чыраа сумузунда бижи өөредилгезин баггай организациястаан. Өөредилге чылының эгезинде суму Совети болгаш сумуда парторганизация бижи билбес 21, биче билдир 36 кижини дакылааш, сазын кырынга бөлүмчөр тургусулааш, оон-биле кызыгаарлыгынган.

Мынчангаш бо сумуга бижи өөредилгезиниң ажылында дарый дүргизер, бижикке өөрэнче чогуур назылыч конуу анаа бурун-биле хаара тудар талазы-биле суму Совети, парторганизация дарый хемчег алза чогуур.

В. ТУМЕТЕИ.

Парламынмаан чагааларың изи-биле

Өвүр районунуң Дус-Даг чеди чыл колхозының башкы ажылында болгаш техниктиг ажылдакчыларында төрөл улус ажылдап, школа ажылында чептестерин ол төрөл бөлүктү басып турарын шүгүмчүлөп көдээ бижикин «Шың» солун редакциязынга чагаа бижээн. Редакция Өвүр райкукумунага меделгээн.

Шүгүмчүлөлдө айткан фактылар хынадалаан шын болган, школада төрөл бөлүү өөредилге чылы доостурга сайгарар дугайында районога айтканын берген деп Өвүр райкукуму редакцияга дыңдаткан.

М. БУГАЛДАИ.

Ажиталганы кылар болза, Ажык-олча көвей болур. Төтпес элбек картофельди Дөрбелчинней тарааш алыыл!

Картофельди чогуур өйүндө олуртур

Партия болгаш Чазак картофельди шөлүн калбартыр, оон дужудун бедир талазы-биле улуг сорулгаларын салган болгай. Картофель—эк үедеги аш-чөмниң болгаш мал чөмөниң культуразы болур. Ол ычакш картофель—казын чажып тарыыр дыка хей культураларының, ылангыя кызылгастың, арбайның, эске-даа хей-хей культураларының үнүш дужуттуң бедидеринге, ол культураларынын элчештир тарырынга агротехника талазы-биле улуг ужур-дузалыг. Картофельди чайгы ажаалгазын эки чорукта тарылга шөлүндө боктуң үнүштерин узуткаарынга болгаш чайгы аңдарган кур черлерин үлүрети ажылдап кылырынга дузалаар. Ол черини шыгы чайын бүгү дургузунда херектээр болгаш черге шыкты элбекшидер арганы берип турар.

Ындыг улуг ажык-дузалыг культураны бистин областык чамдык колхозтары амдыга чедир-ле үедеп көрбөй турары дыка чептес. Ол культураның агротехниктиг чурумназын чогуур өйүндө күүсөтпейн турар. СЭКП ТН-ның сентябрь Пленуму картофельди болгаш ногааларын бүдүрүп үндүрерин чонун өзүп турар херектелерин болгаш үлөттүр төп-терин бүрүн хандырып турар кылдыр өстүрери чокку ийи—үш чылдарда чедип алырын тодаргай айткан. Ол сорулганы чедип алыры-биле картофельди механизастарының болгаш муриакай агротехниканың хемчеглерин, ылангыя картофельди дөрбелчин-уяланчак база дөрбелчиней олуртур аргаларын херектээрин колхозтарга шын ажылаары чугула.

Картофельдиң дужудун бедидериниң бир кол чүдүү—оон үезиниң баш бурунгаар белеткеп алыры болур. Картофель үезинин олуртурунун мурунда оларын үрөгенин ылгаар болгаш аргалык-ла болза, үезинге херектээр картофель дагаа чуураазының хемчээли хире болур. Дыка үрүмк хемчээлди картофельди үезинге херектөөр үезин дургаар чара кезип алыр. Ол чара кестинген кескинди бүрүзү 3—4-тен эвезин эвес хиндиктерин болур.

Уезин картофельди яровизация (баш бурунгаар үлдери) кылыры бедик дужутту чедип алырының база бир чугула чүдүү болур. Ылангыя олуртуру-биле чара кескен картофель үезинин яровизастарга картофельдин дестелин үнерин болгаш бижарын дүргедер база күскү соокка алысас болур. Яровизацияны улуг ажык-дузалыг муриакайларын дуржулаш бадтыкап турар. Бистин областык чамдык колхозтары картофельди яровизастааш, бедик дужутту ап турар. Чижээ, Би-Хем районда Кочетов аттыг колхоз болгаш Каа-Хем районда чамдык колхозтар картофельди яровизастаанын чажар мурунда 30—40 хонук бурдузунда 10 центнерде эвезин эвес немелде дужутту алган. Ынчангаш колхоз бурдузу яровизастааа үрээнинери олуртуру чугула.

Яровизацияны мынчаар кылар: үрээниге шилээң картофельдерин чажар мурунда 30—40 хонук бурдунгаар кайтарлыг, шаараш хүн херели өттүр чылыдып турар хаар-жактарга салыр. Ол кайтарга картофельди кыр-кырынга ийи—үш кайт кылдыр салгаш чылыдар. Чүгө дээр-ге, хүн херели картофель бурдузун эки чылытпас болза, картофель үрөйлү, дамыдары чиге, сыйлычыл болур. Ооң чаа үнгөн сыйлыгаштары бир сантиметрден узуң эвес, быжык, чоон болур болгаш кара-ногаан өнүк болур. Картофельди чылыдып турар бажының температуранын чылыг 12—16 градус болур. Яровизастап турар үеде картофельдерин үргүлдүлө кичээниңиң аңдарып турар.

Картофельди сортуң үрээнинери база-ла оон дужуттуң улгатырар. Бистин областа райончуткан берли-хенсин, лорх, комлер деп сорттуң үрээнинер бар. Улуг-Хем районда «Күш-ажылдык хостуу» көдээ ажыл-агый артели картофельди берли-хенсин деп сорттуң үрээниин олурткаш, чыл бүрүдө-ле дээр дужут ап турар. Аргалык-ла болза, чангыс-ай хемчээлди картофельди үрээниге херектээр.

Картофельди олуртур черин эң кичээниңиң ханы кылдыр аңдаргаш, каш катан хоюдуң илтиртээр. Ол черин күзүн ханы аңдаргаш, казын сугтарган соонда база катан ханы эвес аңдары эргежок чугула. Оон соонда үлүрети база катан илтиртээр херек. Ол черге изип өргөнгөн едети гектар бүрүзүңге-ле 12 тонна чедир төгөр. Оон соонда картофельди олуртуп эгелээр.

Бистин областа картофельди олуртурунун эң дээр хуусаазы—майын ортаа үези болур. Хөзүн соок үеде олуртурга үезин үрелип чыдып калыр болгаш үнеринге доктар болур.

Картофельди олуртуп каары-биле ажал доосту бербес. Чайгы үеде үгөн картофель бурдузунуң дөзүн дескиндир үлүретиң болгаш хөмөр ажал улуг ужур-дузалыг. Ол культураның чайгы ажаалгазынга хей күш кирер. Ынчангаш колхоз бурдузу картофельди дөрбелчин-уяланчак база дөрбелчиней олуртур аргалык чорударына кол кичээниңиңиң салыр.

1954 чылда картофельдин тарылга шөлүн калбартышаан, кол күштү оон дужудун бедидеринче эмелдээр колхозтар баштаар черлеринин болгаш колхозтарда парторганизацияларын сонгаарладып болбас сорулгазы болур.

С. БЛИНОВА.

Чонунуң кадык-намгалал хандырылганын экижидеринче сагыш салыр

Районун «Тилелге», «Дөң-Терек» колхозтарында эмелге салбырлары эмнедикчилер хүлээп алыр тускай өрөздөр-биле багай хандырытканында медицина ажылдакчылары келген эмнедикчилериниң кадыкының шинчилгезин боттарының чуртап турар бажынарынга чорудуп турар деп, Бай-Тайгадан эштер С. Хертек, Д. Иргит олар редакцияга бижээнер.

Оон ылай район төвүнде эмелгениң аарыг кижилер хүлээп алыр ерээлиниң дерилгези багай, ишти хрлиг, келген эмнедикчилерге олурар сандай чок, яныз-бүрү халдавырлар аарыларга уду демиселге хол-башкан санитария-гигиенаның кескү агитациязы эмелгени иштиңде мындай чок. Медицина ажылдакчылары эмнедикчилерин, ылангыя аараан чаш уругларын, божуур илерин дүргөн хүлээп алырының хемчеглерин албайн турар.

Амбулаторияда ажылдап турар бүртүкелчи сестра Н. Евлюкова эмнедикчилерге ээлдек эвес, араан чаш уругларын, божуур херээженери болгаш аар аарыг кижилерин дүргөн башкарбас, таныш-көрүш барымдалаар шын эвес чорукту кылып турар деп эш С. Монгуш бодунуң чагаазында бижээн.

Х. ЧАШТЫГ.

Школаларга одаар ыяш белеткели

Школаларның өөредилге-кижиңилгелиг ажылынын чедикшиңинин болуру оларга материалдыг суурну, ооң иштиңде одаар ыяшты четчири-биле хандырып тургусканында биче эвези-биле хамааржыр.

Бо талазы-биле ажил Барың-Хемчик районунуң школаларында чүгээр чоруп турар. Район школаларының плаң бузулар белеткече чогуур 10.850 кубометр ыяжында 7833 кубометрин белеткеп алган. Ылангыя районун Аксы-Барлык школалары 1000 кубометр одаар ыяш белеткээр планын тургаш, 1400 кубометрин, «Кызыл тараачы» колхозта чедип

ыл школалары 1000 кубометрин оорунга 1500 кубометрин бүрүн белеткеп алган. Ынчалзажок, үстүнде белеткетинген одаар ыяштан школалар чанында дужуттуңуң кончуг эвези. Чижээ, одаар ыяш белеткелин Воронцов аттыг колхозта школа 80 хуу, Кызыл-Мажалык ордумак школа 80 хуу, Эргин-Барлык чеди чыл школалары 90 хуу чедир күүсеткен-даа болза, ооң илгинде чангыс-даа кубометр ыяш ол школалар чанында дүшүң. Аянгагыда «Комсомол 30 чылы», Кызыл-Тайгада «Тилелге» колхозтар ында школаларга одаар ыяш белеткелин кончуг багай чорутканыр. Акта, Кызыл-Тайгада эге

школаларын келир өөредилге чылында «Тилелге», «Совет Тываның 5 чылы» колхозтарының төвүнче көжүрериче чыдааганнаш, ол суму Советтери ул школаларың одаар ыяшын кайы-даа девискээрлерде белеткөүчү турар.

Школаларын одаар ыяш-биле четче хандыртканын баар чоруун баш удуур болдурубас дээш, ыяш белеткелин дүргедер, белеткетинген ыяшты школалар чанынче чоокшулады өөртүр ажылды организациястарын районун партия, совет болгаш хей-ниити организацияларының чугула сорулгазы болур.

М. БУГАЛДАИ.

Даштыкы херектер министрлеринин Женева чөвүлөл хуралының ажыттынганы

ЖЕНЕВА. (СЭТА-нын тускай корр.). Берлин Чөвүлөл хуралына хүлээп алдынган шийтпир-биле дүүштүр чыыдырган, даштыкы херектер министрлеринин чөвүлөл хуралы апрель 26-да Женевада нациялар ордузунда ажыттынган.

Чөвүлөл хуралда ССРЭ-нин Даштыкы Херектер министри В. М. Молотов, АКШ-тын күрүне секретары Д. Даллес, Франциянын даштыкы херектер министри Ж. Било, Англиянын даштыкы херектер министри А. Иден, Кыдат Улус Демократтык Республикасынын даштыкы херектер министри Чжоу Эн-лай, Корея Улус Демократтык Республикасынын даштыкы херектер министри Нам Ир, Мурунуу Кореянын даштыкы херектер министри Бьон Пон Тэ, Австралиянын, Канаданын, Грециянын, Филиппиниянын, Люксембургтун, Чаа Зеландиянын, Таиландынын даштыкы херектер министрлери, Турциянын, Бельгиянын, Колумбиянын, Эфиопиянын болгаш Голландиянын төлөөлөкчилери киришип турар.

Чөвүлөл хуралдын ажытында: совет тарадан—А. А. Громыко, В. В. Кузнецов, а ол ышкаш П. Ю. Юдин, Г. Н. Зарубин, С. А. Виноградов, С. П. Суздальев, Н. Т. Федоренко, Л. Ф. Ильичев, А. А. Лаврищев; Кыдат Улус Республикасынын таразыдан—Чжань Вэнь-тянь, Ван Цзя-сян, Ли Кэ-пун, Ван Би-нань, АКШ-тын таразыдан—Д. Макартур, Р. Макбрайд, Р. Л. О'Коннор, Д. Хит, У. А. Джонсон; Франциянын таразыдан—Шовель, Брустра, де Маржер, Байено; Англиянын таразыдан—Лорд Рединг, А. Аллен, Х. Тревельян, У. Грэхэм киришип турар.

КНО-нуң чөпсөгөлинишканын дүжүрениниң талазы-биле комиссиязының адаккы комитетинин хуралына А. Я. Вышинскийниң меделгели

НЬЮ-ЙОРК. Апрельдин 23-те КНО-нуң чөпсөгөлинишканын дүжүрениниң талазы-биле комиссиязынын адаккы комитетинин хаалгы хуралы болган. Хуралдын соонда адаккы комитетти дараазында Канаданын төлөөлөкчилери дараазындагы хуралы майның 13-те Лондонга болур деп меделген.

ССРЭ-ниң төлөөлөкчизи А. Я. Вышинский хуралдын соонда парлаага чарлаары-биле бодунуң адаккы комитетинин хуралына кылганы дараазындагы меделгелин тараткан:

Адаккы комитеттин составына хамаарыштыр Совет Эвилелинин туружу адаккы комитетини кезигүү-веринге билдиргил. Адаккы комитеттин ажылынын эгезинде адаккы комитеттин амгы составы таарышпас дээрзинин дугайында Совет Эвилелинин санап турарын меделгези эргежок чугула деп санап турар мен, Совет Эвилелинин төлөөлөкчизи адаккы комитеттин составынын дугайында айтырыгы чугаалажып турарынын үезинде адаккы комитеттин составында Кыдат Улус Республикасынын, Индиянын болгаш Чехословакиянын төлөөлөкчилерин кириштирерин оралдаштыраан, чөпсөгөлинишканын дүжүрениниң талазы-биле комиссиянын кичээлгенин өчкө углаан болгай.

Адаккы комитеттин составына Кыдат Улус Республикасынын, Индиянын болгаш Чехословакиянын кириштиреринин дугайында Совет Эвилелинин саналын хүлээп алырыдан

Украинадан Россия-биле катап каттышканын 300 чылын Братиславага меделгезини

ПРАГА. Солуннарның меделгел турарын эзугаар алырга, Украинанын Россия-биле катап каттышканын 300 чылын Братислава хоорайнын ажыкчы чоннары апрель 22-де байырлады-биле меделгезинер.

Национал театрга кезээ болган, аяга Словакиянын Коммунист партиязынын Төп Комитетинин бир дугаар секретары Карел Башцок, корпус даргазы Рудольф Стрехага баштаткан Словакиянын Национал Чөвүлелиниң корпусунун кезигүүчелери, Словакиянын Национал Чөвүлелиниң даргазы Франтишек Кубачага баштаткан Национал Чөвүлелиниң кезигүүчелери, ССРЭ-ниң Братислава кол консулу В. Д. Карякин олар олурдушканнар.

Кенияда колониалдыг эрге-чагыргаларының дерзингезини

ЛОНДОН. Лондон радиозунуң дамчыдып турарын эзугаар алырга, апрельдин 24-те Найробиде (Кенияда) колониалдыг эрге-чагыргалар 3500 ажыг негрлерин тудуп хоруг-

Даргалаар чурумуң дугайында В. М. Молотов биле А. Иденниң аразына баштайгы чугаалажышкынарнын чорудулгазында үш даргаларын соңгуур дугайында совет санал хүлээп алдынган. Аяаа дүүштүр чөвүлөл хуралдын бирги хуралына АКШ-тын төлөөлөкчиси мурундан дараазындагы баштайгы дугуржулгагы санал кириптинген: хуралдарга ээлчек барымдаалап Таиландың даштыкы херектер министри, ССРЭ-ниң даштыкы херектер министри болгаш Англиянын даштыкы херектер министри даргалаар. Дарга бүрүзү бодунуң ийи дузалакчыларын сонугуп алар. Ол саналды чөвүлөл хурал хүлээп алган.

Организацыг айтырылганы чугаалашкан бирги хуралды Таиландың төлөөлөкчизи Ван Вайтхайкон даргалап ажыткаш, допчу эге өсө чугаалаан.

Хуралдын даргазы швейцар конференциянын президентизи Дюбат-тедьдиң быжык болгаш чөптүг тайбынн доктаадып тургызарынын эрге-ажыктарына таарыштыр чөвүлөл хуралдын чедикшикнин болуруна идегелин плереткен байырыг телеграмманы номчаан.

Оон соонда чөвүлөл хуралды киришкчилери хуралдар чорударынын чурумунун дугайын дугуржууп алган. Хуралдарга чүткө чөвүлөл хуралды киришкчилери олуржуу шийтпирлетинген. Албан Эзузунун дыллары француз, орус, англи, кыдат болгаш корей дылдар болур.

Бирги хурал оон-биле хагдынган. Чөвүлөл хуралдын киришкчилери В. М. Молотовтун даргалаары дараазындагы хуралына корей айтырыгы чугаалажыр.

АКШ-тын, Англиянын, Франциянын болгаш өске-даа чамдык чурттарнын ойталааны адаккы комитет чангыс талазы үезинде тургустунган журуунда чөпсөгөлинишканын кызыгарынын болгаш атомунуң чөпсөкти хоругдарынын дугайында айтырылганын төлөөлөкчилер дугуржулгагы шийтпирни чедип алырынын херезинге адаккы комитет оон мурундагы туруп турар сорулгаларны күсүдеринге улуг бергелерни тургузуп турар.

Кыдат Улус Республикасы, Индия болгаш Чехословакия ышкаш ол айтырыга эң сонургалдыг чурттарнын санына долу барымдаа-биле кириптинген турар ужурлуг индыг чурттарны адаккы комитеттин составына кириштирер дугайында Совет Эвилелинин саналын чөпсөгөлинишканын дүжүрениниң талазы-биле комиссиянын хүлээп албааны ол байдал бодунче кичээлгенин элдирип турар.

Адаккы комитеттин ажылы чедикшикнин болур төлөөдө, оон составына үстүндө айтынган үш күрүлелерин—Кыдат Улус Республикасынын, Индиянын болгаш Чехословакиянын төлөөлөкчилерин кирген турар ужурлуг деп Совет Эвилели мурунку хевээр санап турар.

Таймырлатынган бодааларын барымдалааш, Совет Эвилелинин төлөөлөкчизи адаккы комитеттин составынын дугайында айтырыгже база дагын ээп кирер эртини бодунга курлап ап турар.

Японияда ажыл соксадышкыны

Ийн улуг акы-думна улустарынын—орустарынын болгаш украиннеринин каттышканын 300 чылын дугайында илтекеди. Словакиянын эртемнер академиязынын президентизи Ондрей Павлик кылган.

Ондрей Павлик Украинаның Россия-биле катап каттышканын төөгүлүг ужуур-дузанын меделгелиншаан, Совет Эвилелиниң улустарынын өгбүлезинде кирип турар орус болгаш украин улустарынын акы-думна чангыс-эви болза, Чехословакиянын улустарына кады-ажылдыжылганын үлегер-чизээ болур деп чугаалаан.

Японияда ажыл соксадышкыны

ШАНХАЙ. Япониянын Киодо Цуси агентлигинин меделгел турарын эзугаар алырга, Фукуок префектурасында Итадукта авиабаза болгаш өске-даа америк шериг объектилеринде ажылдап турар 3 муң хире япон ажылчынар 48 шактыг ажыл соксадышкынын эгезлээн. Ажыл соксадышкыны кылганнар ажыл төлеверин бедилерин негеп турарлар.

НОМЧУКЧУЛАРНЫН АЙТЫРЫГЛАРЫНГА ХАРЫЫЛАР

Тайваньда чүү болуп турарыл?

Тайвань ортулук Кыдаттын муруну-чөөн эриинден ырак эвесте туруп турар. Ону Кыдаттын кургаг чер девискээринден калбаа 120—200 километр Формоза өөш аңгылап турар. Тайваньнын ниити шөлү оон чоогунда Пескадор ортулуктар-биле кады—36 муң дөрбөлчин километр, а чоңу—7 миллион хире кижжи (98 хузуу—кыдаттар). Чонунд хей кезин көдээ ажыл-агыйлыг; ол ортудукта ристи, чигир кулузуну, конопляны тарып өстүрүп турар. Фабрика-завод үлөтпүрү коңчул кошмак хөгжээ. Тайваньнын экономиказы ниитизи-биле илгерге-ле колониянын шынар байдалдыг, чүге дээрге, кыдат девискээр болуп ол ортулуктуң байлаан мурунда япон колонизаторлар мөлчүп турган болза, а ам америк колонизаторлар мөлчүп турар.

Тайваньга барык кижилер чок турган алдыгы чүс чылда-ла ынаар кыдат көжүп чурттап турар апарган, оон бээр-ле ол ортулук Кыдаттын чарылбас кезин болур берген. Ынчалза-даа Япония 1894—95 чылдарда кыдат күрүнеге улур эжелечи дайынын үезинде Кыдаттан Тайваньны болгаш Пескадор ортулуктарын хунаап ап, оларны бодунуң колониязы кылтып алган. Бо талазы-биле япон эжелечилерге америк империалисттер дураалаан. Тайвань япон дарлалдыг адаанга бежен чып болган, ыңчалза-даа тайваньчылар ол чартык чүс чылдын дүргүзүндө кулданкычларга удур демиселин чангыс-даа хүн кошкыппааннар. Олар эжелечилерге удур үргүлчү демиселин, аларга удур согуушчуларын таарыштырып турган. Ол болза, даштыкы дарлалга болгаш иштики реакцияга удур бүгү кыдат улустун ниити демиселинин кезин болуп турган.

Совет шериглер фашисттер Германияны чылча шапкаш, япон империализминин кол согужугу күжү—Маньчжурияга туруп турган Квантун армияны кыска хуусааның иштинде чылча шапкаш. Совет Чөпсөкти Күштеринин тийлелгези Кыдатка улус революциянын тийлелгезинге эргежок чугула таарымчалыг байдалдарны тургускан.

Квантун армияны чылча шавары билек Япония дүжүп берген. Тайваньнын ажыкчы массалары ол дугайын билип кааш, япон шериглерин дүжүп беринишканын хүлээп алыры-биле улусчу комитеттерни тургузуп эгезлээнер. Ортулукка бот камгалалдыг ажылчы отрядтарын дураалдыктастаан, олар япон шериглеринин чөпсөзү дүжүрүп, япон дүжүмөттерин чыйладып турганнар. Тайваньның улусчу ортулукка демократтыг эзу-чурумдарын доктаадып тургузуп дээрш япон эжелелди дүргени-биле узуткаары шийтпирлээ.

Ынчаарга ындыг эзу-чурумнар чанкайышчы бөлүккө таарышпас болган. Гоминданчылар япон армиянын дүжүп беринишканын боттары хүлээп алыры-биле американнардан «дилет» кылган. Улустуң революстуг армиязынын болгаш улусчу комитеттеринин төлөөлөкчилеринге дүжүп бербей, Чан Кай-шинин дужаалын эзугаар чүткө гоминданчы болгаш америк кезектерини мурунунга «дүжүп бээр» япон эжелел шериглеринге чөпшээрээ, Оон туржук ол дужаал гоминданчыларын болгаш американнарнын кол күштери келгиче чедир ортулукка национал-хосталгалыг шимчээшканын базарын япон шериглерге хүлээдиш турган.

Гоминданчыларын болгаш оларнын америк эзелеринин эзулуг арны тайваньчылар удатпаанда-ла улум чоогундан танып билгенер. Гоминданчылар ортулукка кээп дүжүртүгөш, улус-демократтыг организацияларын чылча шаап эгезлээнер. Ортулукка полицейжи эзу-чурумну доктаадып тургускан.

Ынчалза-даа чанкайышчы реакциянын дерзингезинин Тайваньнын кыдат патриоттарынын тура-сорун сыйшыдаан. 1947 чылдын январьда гоминданчыларга болгаш оларнын америк эзелерине удур ортулукка чөпсөктиг тура-халышкыны эгезлээ. Ол тура-халышкынын улустун эң эки оолдары—коммунистер баштап

турган. Америк чөпсөк-биле даштеринге чедир чөпсөгөлини гоминданчы дивизияларга удур тура-халышкынарнын багай чөпсөгөлиниг отрядтары маадырлыг тулчуп турган. Тура-халышкыны чылча бастырган. Суд болгаш истелге-байысаалга чокка шаажылакчылар 38 муң кижини адып каапкан.

1949 чылдын декабрыдан эгезлээш, тодаргайлаарга кыдат улуска чылча шаптырган болгаш Кыдаттың кургаг чер девискээринден үндүр ойлалыг гоминданчы шериглеринин артыкчылары ол ортулукка кээп дүжүртүпүп алганындан эгезлээш Тайваньны чонунуң байдалы коңчу бергедээ. Тайваньчыларга мурунку-зундан-даа артык кадыг-дошкун полицейжи иштелгелер, өртек-үне аартаашкыны, аш-чүт таварышкан. Кыска үениң иштинде рис өргөзө каша-даа катап улгаткан.

Чанкайышчылар-биле кады Тайваньче өскенин черлерин аңлап алмажаан американнар сундугул кирген. Инзы-оору америк төлөө черлери ортулуктуң экономикасында бүгү-ле кол туруштары боттарына ап алган. Америк болгаш гоминданчы дүжүмөттерин «кады» эргелелинге 400 ажыг үлөтпүр бугурулгелери болгаш коммерциг фирмалар шилчип кирген.

АКШ болза гоминданчылар-биле элзээн хөй дугуржулгаларын ажыглап алгаш, Кыдаттан Тайваньны чарып ап, база кыдат улуска болгаш Азиянын өске-даа улустарына удур агрессия бодааларын ботландыры-биле бодунуң шериг плацдармы кылды ап, ону херек кырында эжелел алган. Тайваньны болгаш Пескадор ортулуктарын кыдат улуска дедир эгиздип бээр деп 1943 чылда-ла Англия-биле кады кылган бодунуң Байырладыг аазмашкынын Каттышкан Штаттар үрээ. Ол ортулуктарын Кыдатка хамаарынын 1945 чылда үш улуг кургунелерин—Совет Эвилелинин, Англиянын болгаш АКШ-тың баштынарарын Потсдам конференциянын шийтпирлеринге шуут бадтыккан турган.

Кореяга дайын эгезлээ бээрге, мурунда АКШ-тын президентизи турган Трумэн чанкайышчы бөлүккө дуза көргүзөр төлөөдө, Тайваньны блокадалап тургаш, эжелел алыр деп 7-ми америк шериг-далай флотунга дужаал берген. Ол үлгедиг болза, Кыдат Улус Республикага удур АКШ-тын лорт агрессиязы болган. Янзы-бүрү барымдаалардан алгаш көөргө, Чан Кай-шинин 300-тен 500 муң кижжи чедир санатын турар армияларын артыкшыккаарын удуртуп өөредир-биле ында элзээн каш муң америк инструкторлар болгаш шеригин тускай эртемнигелери чедип келген. Эгелдеп-тургудан чанкайышчы дивизияларга океан кезилдир бо үениң чөпсөгөлинишканын үргүлчү кээп турар. Чизээлээрге, чоокта чаа гоминданчыларга ийн америк эсминериниң дамчыдып берген.

Бо бүгү болза, Тайваньны Ыраккы Чөөн-чүккө тайбындын херезин айыылдыг үнер дестеринин бирээзи болгудары билдингил. Чидирер Чүзү-даа артаан гоминданчы дээр-бечилер кыдат улуска удур янзы-бүрү чөпшээрини кылып турарлар.

Кыдат Улус Республикага удур америк блокаданың сорулгаларына Тайвань база калбаа-биле ажылатканын турар. 1951 чылдын январьда АКШ-тын ымышкыны-биле КНО улусчу Кыдатты «агрессор» деп чарлаарынын дугайында чүдөк-буужар шийтпирни үндүргенинин, а оон соонда Кыдатче барааннар сөөртүлгезин хоругдарынын дугайында шийтпирни үндүргенинин соон дарый, гоминданчы дээрбечилер боттарынын океан кезилдир эзелерин дужаалыг күсөтпешпаан, Формоза өөшке Кыдат Улус Республиканын порттарыне углап бар чораш судноларже дээрбечи халдашкынарнын кылып турар апарганнар.

Американнарнын камгалалы-биле Тайваньда сыгын берген чанкайышчы бөлүк чүткө Кыдат Улус Республикага удур эвес, харын Бир-

маның үлүзүңга база удур агрессия үлгедикшиктерини кылып турарлар. Чанкайыш генерал Линин чылча шаптырган дээрбечилеринин артыкчылары 1949 чылда Бирманың девискээринге эртрип кире бергени билдингил болгай. Олар ында Салузын хеминг солгай талакы эринде аажок улуг районну эжелеп алгаш, чоңу дээрбечилер, аяаа үндүрүлгелер оонап турар апарганнар. Бирмада шургул кире берген гоминданчы дээрбечилер удуртулганы, ок-чөмөкти, боо-чөпсөкти Тайваньда чанкайышчилерден ап турарлар.

Бирманың элзээн хөй хомудалдарынын түнелинде КНО-нун Кол Ассамблеясы эртен чылдың апрельде Бирмада чанкайыш шериглерге боо-чөпсөк бээрин хоругурунче болгаш ол шериглерни Тайваньче көжүрүп үндүрери-биле хемчегдер алырынче бүгү чурттарны кыйгырган. Көжүрүлгени хайгаарып көөрү-биле АКШ-тын төлөөлөкчизи баштаан комиссияны тургускан. Ынчалза-даа хөй-хөй даштыкы солуннар ол бүгү хемчеглерни капусталыг огороду өшкүчө кадартып даасканы-биле домейлел турар. Бирмадан ичинга чедир чүткө 3000 хире гоминданчыларын көжүргөн, ыңчаарга 10 муңдан ажыгыры үнүп чоруурун безин болавайн турар. Гоминданчылар Тайваньдан дужаалдарны күсөтпешпаан, Бирмада эжелел алган районун үр үениң иштинде элзээрин бодал турар болгаш ында лагерлер, аэродромнар тудуун кылып турар деп Лондондо «Таймс» солун чоокта чаа дыннаткан. Ынчаарга америк генерал Ченнолтуң баштааны «Хамааты ужуар-чүлү-транспорт компаниязынын» америк самолёттары ол аэродромнарга кээп хонгулап тургулар чоруктарын сагындырары чугула.

Тайваньда сыгын берген Чан Кай-шин болгаш оон бөдүрү Кореяда тайбычылдыгы үзөр дээрш олардан хамаарышкан бүгү-ле чүдөлөрини кылып турар. Мурунуу Кореяда туттурган шериглер лагеринче гоминданчы агентилерин чорудуп турган. Нейтралдыг чурттарнын комиссиязынын бугуреткенин эзугаар алырга, ол агентилер туттурган шериглерин дерзинилеп болгаш оларнын төрөөн чуртунче дедир чанар арзаын хоругдап турган болганнар. Ындыг шийтпирин 14 муң хире шериглерин шунтузуң Чан Кай-шинге шилчидип берген. Ам ол кижилерин Тайваньнын кол хоорайы болгаш Тайваньнын чоогунда үш лагерлерде тургузуп алган, оларны чанкайышчы шериглерге киреринге белеткен турар.

АКШ-тын тергидекчи бөлүктери боттарынын Азияда агрессия бодааларын «азнаттарга удур азнаттарын холду-биле чаалажыр» деп ындыг арга-биле ботландырын күзеп турар. Америк шеригинин көсүкү ажыл-адыкчы кижжи бир дави корреспондентиге оон сөзү-биле алырга «Ыраккы Чөөн-чүккө америк дивизияларны тургузарынын орунуга, Чан Кай-шинин дивизияларын деткири үнөзү чик болур болгаш политика талазы-биле таарымчалыг даа болур» деп меделгезин болуп турар. Ол-даа сорулга-биле, чаа шериг авантюраларына белеткенер-даа сорулга-биле америк монополиялар Тайваньга Чан Кай-шинин бөдүрү хевээр артырып камгалаарын база күзеп турарлар. Ынчалза-даа Азиянын улустары, бирги элзегде бир чамдык кезин Тайваньда чурттап турар улуг кыдат улус ону күзөөсүн турар.

Гоминданчы реакциянын дерзингезинин болгаш полицейжи иштелгелеринин турза-даа тайваньчылар гоминданчы эзу-чурумга болгаш америк эжелелге удур демиселин соксатпайн турарлар. Кыдаттын даштыкы херектер министри Чжоу Эн-лайнын меделгезини ышкаш, америк империалисттер кайы-даа хире моондуктарын таарыштырар чүве болза, Тайвань дөмей-ле Кыдаттын кезин болуп келген болгаш кезээде оон кезин болуп артар.

Шведиянын порттарынын чүккү чүдүрүкчүлеринин ажыл соксадышкыны

СТОКГОЛЬМ. Геттерборгга эгезлээ чүккү чүдүрүкчүлеринин ажыл соксадышкыны Шведиянын 11 улуг порттары шыва алы берген. Парламенттин дындадып турары болза, Геттерборгтуң ажыл соксадышкыны кылган ажылчынарны Стокгольмдын, Хальстадтын, Норчепингинин, Сундсвалльдин, Хернесандын порт ажылчынарны каттышканнар. Онгерман-Эльвен хемде турар

Японияда ажыл соксадышкыны

ШАНХАЙ. Япониянын Киодо Цуси агентлигинин меделгел турарын эзугаар алырга, Фукуок префектурасында Итадукта авиабаза болгаш өске-даа америк шериг объектилеринде ажылдап турар 3 муң хире япон ажылчынар 48 шактыг ажыл соксадышкынын эгезлээн. Ажыл соксадышкыны кылганнар ажыл төлеверин бедилерин негеп турарлар.

Шведиянын порттарынын чүккү чүдүрүкчүлеринин ажыл соксадышкыны

СТОКГОЛЬМ. Геттерборгга эгезлээ чүккү чүдүрүкчүлеринин ажыл соксадышкыны Шведиянын 11 улуг порттары шыва алы берген. Парламенттин дындадып турары болза, Геттерборгтуң ажыл соксадышкыны кылган ажылчынарны Стокгольмдын, Хальстадтын, Норчепингинин, Сундсвалльдин, Хернесандын порт ажылчынарны каттышканнар. Онгерман-Эльвен хемде турар

Мароккода байдал

ПАРИЖ. «Юманите» солунунун меделгел турарын эзугаар алырга, полицейжи операцияларын чорутканынын түнелинде Мароккода байдал чидигенип турар. Касабланканың болгаш өске-даа улуг хоорайларын эрге-чагыргаларынын ап чорутканы «ыза байдалдарынын» түнелинде бүзөөлөшкенин улам-на чидигенип турар. Чон ортузунда өлүрткенер база бар болуп турар.

Апрель 21-де полицейжилер Касабланкада марокконнар чурттакчылык Дербид кварталда бүзөөлөш болгаш аяаа үтөп-чидикшиктеринин база тудуу-хоругдарынын чоруктарын эрге-чагыргаларынын деп басымы үзөлдүг солунунун бижип турары болза, шак ындыг полицейжи операциялар болза, «Франко мароккон харылааларын чүткө чидигелдирип болур».

Мароккода боолашкынар

ПАРИЖ. Француз кол резидент генерал Гийомнуң дужаалын эзугаар чарлаан онза хемчеглерин ботландырып чорутканы-биле холбаштыр Мароккода колонияжи эрге-чагыргаларын өлүрүкчү чоруктары күштелип турар. Апрель 22-де Касабланкага үш мароккондарын боолап каан, олар болза, Касабланка—Маракеш аразынын поездинге сээл-ондак болдулары оралдашкан дээр буруудатырганнар.

«Юманите» солунунун айтып турары болза, Касабланкага болгаш Марокконун өске-даа хоорайларына эзулуг онза байдалы чоруткан.

Индий-кыдатта дайынга АКШ-тын киржидгезинге уаур

НЬЮ-ЙОРК. Чакагодан «Дейл уоркер» солунунун корреспондентизинин дындадып турарын эзугаар алырга эт-консерва үлөтпүрүнү 12 муң ажылчынары митинг организациястааш, аяаа Индий-Кыдат, АКШ-тын чазаның шериг хемчеглерин буруу шаап турар резолюцияны чүдүлдү деп көргөн.

Ажылчынар ажыл төлеверин улгаттырынын негеп турар резолюцияны база чүдүлдү деп хүлээп алган.

Бирма бодунуң девискээринге америк самолёттарынын ужурын чөпшээрвезен

ЛОНДОН. Рейтер агентлигинин корреспондентизинин меделгел турарын эзугаар алырга, Индий-Кыдатка француз шериглери чедир америк самолёттары бодунуң девискээрин биле ужурын Бирма чөпшээрвезен.

Югославияда өрпөктер улгадышкыны

БЕЛГРАД. «Борба» солунунун меделгел турарын эзугаар алырга, Белградтын эрге-чагыргалары май 1-ден эгезлөп хоорай транспортунга чоругурунун хөлезинин улгаттырынын дугайында шийтпирин үндүргөн. Тройлейбуска болгаш трамвайга чоругурунун хөлезинин 50 хуу улгадыр. Ол ышкаш автобуска чоругурунун хөлезинин улгадыр.

Шыдыраа талазы-биле делегитинин бирги чери өзөш

Апрель 24-те П. И. Чайковский аттыг Концерт залына делегити чемпиону Ботвинник биле Смысловтуң аразына шыдыраа талазы-биле делегитинин бирги чери дээр маргалдаанын он сески салымшыкы болган. Ол салымшыкы доозулбаан болгаш сонгаарыштынган.

Апрель 25-те Совет Армиянын Төп Башкынын М. В. Фрунзе аттыг Концерт залына он сески салымшыкынын төндүр салымшыкы болган. 58-ки көштө грессмейстердер хайым кылдыр дугурушканнар.

ЧАЗАЛГА

Бо чылдын апрель 28-те үнген № 86 солунунун дертку арнын сөөлүгүни колхозозынын бажында эгени «Дайыңга кемден-кергезинерин камгалаарынын дугайында 1949 чылдын август 12-де Женева конвенцияларын ССРЭ-ниң Дээди Советинин күштүг боддурган» кылдыр чазап номчуур-дур.

Харысаалгалы редактор Д. О. БЕГЗИ.